

Katowice, 07.01.2024

prof. dr hab. Piotr Pyc
Akademia Muzyczna
im. Karola Szymanowskiego w Katowicach
Wydział Instrumentalny

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym dra Damiana Lipienia

Zlecniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, pismo z dnia 15.11.2023.
Zlecenie podjęte na podstawie artykułu 221 ust. 4 i 5 z dnia 20 lipca 2018 roku. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.).

Dotyczy:

Uchwały nr 31/2023 Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie z dnia 27 października 2023 roku w sprawie:

- powołania komisji habilitacyjnej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego dr. Damianowi Lipieniowi w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej: sztuki muzyczne

- wyznaczenia Recenzenta

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącą Rady do Spraw Dyscypliny – Sztuki Muzyczne, dr hab. Monikę Gardoń-Preinl prof. AMKP pisma sygnowanego datą 15 listopada 2023 roku została dołączona następująca dokumentacja:

- wniosek przewodni
- dane wnioskodawcy
- autoreferat
- wykaz działalności artystycznej, naukowej i dydaktycznej
- dzieło artystyczne - płyta CD
- opis płyty CD
- zeskanowany dokument potwierdzający posiadanie tytułu doktora sztuki

Podstawowe dane o kandydacie:

Pan Damian Lipień swoją przygodę z muzyką rozpoczął w Państwowej Szkole Muzycznej im. F. Chopina w Nowym Sączu. Naukę rozpoczął od gry na skrzypcach, a następnie kontynuował ją już w klasie fagotu Henryka Urbańskiego. Decydującym okresem w jego rozwoju muzycznym były studia w Akademii Muzycznej w Krakowie w latach 1996-2001 w klasie fagotu prof. Kazimierza Siudmaka.

Podczas studiów w latach 1999-2000 był stypendystą programu Erasmus-Sokrates, który umożliwił Habilitantowi naukę u wybitnego pedagoga prof. Wernera Seltmana w Hochschule für Musik und Theater w Lipsku oraz wziął udział w wielu prestiżowych konkursach międzynarodowych m.in. ARD International Music Competition w Niemczech oraz Pražské Jaro w Czechach. Jeszcze jako studentowi piątego roku udało mu się wygrać konkurs na stanowisko fagocisty-solisty w orkiestrze Teatru Muzycznego w Lublinie oraz Filharmonii Częstochowskiej z którymi współpracował od roku 2002. Kolejną instytucją muzyczną z którą był habilitant związany to Lebanese National Symphony Orchestra w Bejrucie z którą podpisał dwuletni kontrakt.

W roku 2004 powrócił do kraju i wówczas otrzymał propozycję etatu fagocisty-kameralisty w orkiestrze Capella Cracoviensis oraz równolegle podjął współpracę z Orkiestrą Akademii Beethovenowskiej, w której do dziś realizuje partię pierwszego głosu. Od roku 2008 w wyniku wygranego konkursu jest fagocistą na stanowisku zastępcy solisty w Narodowej Orkiestrze Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach

Damian Lipień swoją pracę pedagogiczną rozpoczął w 2005 roku. Najpierw jako nauczyciel muzyki w Szkole Muzycznej I i II st. im. F. Chopina w Nowym Sączu, a następnie od roku 2008 prowadząc klasę fagotu w Szkole Muzycznej im. Bronisława Rutkowskiego w Krakowie.

Kolejnym wielkim krokiem w jego karierze było przyjęcie propozycji pracy na stanowisku asystenta w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, w której, pod kierunkiem znakomitych pedagogów, takich jak prof. Kazimierz Siudmak, prof. Krzysztof Kamiński (Akademia Muzyczna im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi), prof. David Tomàs-Realp (Hochschule für Musik Karlsruhe) i prof. Frank Forst (Hochschule für Musik Weimar), nabierał doświadczenia w pracy dydaktycznej na szczeblu akademickim.

W roku 2016 uzyskał tytuł doktora sztuki w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. W lipcu tego samego roku wygrał konkurs na stanowisko asystenta w Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie, a następnie w roku 2018 awansował na stanowisko adiunkta. Obecnie prowadzi własną klasę fagotu w Akademii Muzycznej w Krakowie. Jego studenci i absolwenci zdobywają nagrody na wielu prestiżowych konkursach w Polsce i za granicą, odnosząc sukcesy jako soliści, kameraliści oraz muzycy orkiestrowi.

Ocena osiągnięcia naukowego wskazanego przez Kandydata

Przedstawione przez habilitanta dzieło stanowi płyta CD która zawiera cztery utwory na fagot solo autorstwa współczesnych kompozytorów. Wspólnym mianownikiem zarejestrowanych utworów jest nawiązanie do folkloru muzycznego różnych kultur. Zarejestrowane utwory ukazują szerokie spektrum możliwości ekspresyjno-technicznych instrumentu.

Płyta CD zawiera następujące pozycje:

Mieczysław Weinberg – Sonata na fagot solo op. 133

David Mastikosa – Sevdah

Dmytro Kyryliwa - Carpathians Sketches

Jadwiga Maria Frej - At the Window

Sonata na fagot solo op.133 Mieczysława Weinberga która powstała w 1981 roku, składa się z czterech kontrastujących ze sobą części. Pesymistyczny, wyrażający nostalgię i tęsknotę charakter utworu związany jest z całą pewnością z traumatycznymi przeżyciami kompozytora z okresu II wojny światowej oraz jego późniejszym pobytem w Rosji. Utwór obfituje w nawiązania do muzyki hebrajskiej, ale również zawiera wiele polskich akcentów, dla których inspiracją był zapewne rodzimy folklor. Utwór stawia przed wykonawcą wysokie wymagania interpretacyjno – wykonawcze. Uwagę zwracają skoki pomiędzy górnym i dolnym rejestrem instrumentu, które wykonawca realizuje z dużą pewnością i perfekcyjnie intonacyjnie

Sevdah Davida Mastikosa, kolejny utwór na płycie CD jest z kolei inspirowany stanami emocjonalnymi człowieka. Ma niesłuchanie nostalgiczny charakter, pojawia się w nim szereg współczesnych technik wykonawczych m.in. *glissando*, *multifony*, skala ćwierćtonowa. Wykonawca w niektórych fragmentach utworu stosuje techniki perkusyjne. Materiał motywiczny nawiązuje do tradycyjnej pieśni ludowej *Oj Vrbasu, vodo 'ladna* i opiera się na tradycji wykonawczej *sevdalinki*, która często opowiada o miłości, tęsknocie. Jest to bardzo ważna część kultury Bośni i Hercegowiny, muzyka o bogatej historii i emocjonalnej treści.

Carpathians Sketches ukraińskiego kompozytora Dmytro Kyryliwa to utwór o bardzo bogatej treści ilustracyjnej. Składa się z 5 kontrastujących części o zróżnicowanym charakterze. Inspiracją dla nich zapewne była bałkańska muzyka ludowa. W utworze pojawia się szereg interesujących technik wykonawczych takich jak m.in. *frullato*. Instrument przewodni prowadzi melodię, która miejscami ilustruje górskie krajobrazy, a innym razem wartkie potoki, czy też zasnute mgłą szczyty. Ta niezwykła kompozycja Dmytro Kyryliwa znakomicie ukazuje możliwości ilustracyjne fagotu oraz pobudza wyobraźnię odbiorców.

Ostatnim utworem zarejestrowanym na płycie CD jest utwór *At the Window* młodej, urodzonej w 1997 roku, pochodzącej z Polski kompozytorki Jadwigi Marii Frej. Jest Ona związana

z Darmstadt, ważnym ośrodkiem współczesnej awangardy muzycznej. Głównym nurtem jej twórczości jest muzyka akustyczna i elektroniczna.

Utwór *At the Window* (z języka ang. w oknie) stanowi obraz tętniącego życiem miasta widzianego przez okno. Naturalnie więc zawiera cały wachlarz niestandardowych technik wydobywania dźwięku, poczynając od kontrolowanego *vibrato* przechodzącego we *frullato*, efekty dźwiękowe realizowane poprzez stukanie kłap oraz szeptanie określonego tekstu przez wykonawcę. Dzięki tym zabiegom kompozytorka ilustruje ruch miasta, jego codzienny zgiełk, pozwala usłyszeć zatłoczone ulice, czy trąbiące samochody. *At the Window* to kompozycja niezwykle wymagająca. Spektrum wykorzystanych niestandardowych technik wydobywania dźwięku jest tu imponujące, a sam utwór stanowi bardzo ciekawą propozycję w fagotowej literaturze.

Utwory zarejestrowane przez Habilitanta na płycie CD są bardzo zróżnicowane. Ukazują szeroką paletę barw, możliwości wykonawczych oraz wszechstronność fagotu. Dzieła te niezwykle pobudzają wyobraźnię muzyczną, dają możliwość kreowania zaplanowanych przez twórców emocji, a wykonawcy pozwalają na rozwijanie własnej osobowości muzycznej.

Płyta CD została zarejestrowana na najwyższym poziomie wykonawczym i technicznym. Habilitant jawi się jako Artysta wszechstronny, w pełni ukształtowany, dysponującym pełnym, pięknym dźwiękiem fagotowym w całej skali instrumentu, potrafiący różnicować tym samym barwę w zależności od narracji utworu

Reasumując, dzieło artystyczne jest prezentacją w pełni satysfakcjonującą i spójną pod względem muzycznym, a pan Damian Lipień ukazuje się jako Artysta dojrzały i kreatywny, pełen twórczych dociekań i aspiracji.

Ocena działalności dydaktycznej, artystycznej, naukowej i organizacyjnej

Pan Damian Lipień w swoim autoreferacie wskazuje na szereg osiągnięć swoich wychowanków w konkursach ogólnopolskich oraz międzynarodowych. Dla przykładu jedna z jego pierwszych absolwentek - Małgorzata Wygoda - została stypendystką programu *Młoda Polska* pod patronatem Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu oraz wygrała konkurs na stanowisko fagocistki orkiestry Filharmonii Poznańskiej. W jej dorobku konkursowym znajdziemy m. in.: II nagrodę na *ENKOR International Music Competition Chamber Music* oraz I nagrodę na *International Competition Davorin Jenko* w Belgradzie. Obecnie jest solistką oraz kierownikiem sekcji w orkiestrze Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej w Olsztynie.

Na uwagę zasługuje także inna wychowanka, również stypendystka programu *Młoda Polska* pani Krystyna Milaniak. W roku 2022 wygrała konkurs na stanowisko fagocistki w orkiestrze Sinfonia Iuventus. Łączy ona działalność artystyczną z pracą pedagogiczną prowadząc klasę fagotu w Państwowej Szkole Muzycznej I i II stopnia w Nowym Targu. Na przestrzeni studiów pani Krystyna Milaniak zdobyła wiele nagród i wyróżnień w konkursach muzycznych m.in.: I nagroda w *Międzynarodowym Konkursie Muzycznym OPUS 2021*, III

nagroda w *IV Madrid International Music Competition*, I nagroda w *Paris International Music Competition*.

Do najbardziej utytułowanych wychowanków Pana Damiana Lipienia należy Oleksandr Pecheniuk, tegoroczny absolwent klasy fagotu Akademii Muzycznej im. Krzysztofa Pendereckiego w Krakowie. Jest on laureatem licznych konkursów, takich jak m.in.: *Pro Bohemia - Ostrava 2019* (III miejsce), *King's Peak International Music Competition* (I miejsce), *Międzynarodowy Konkurs Muzyczny OPUS 2022* (I miejsce). Warto także wspomnieć o jego zwycięstwie w *London International Music Competition* (I nagroda w kategorii virtuoso). W 2023 r. wygrał ogólnopolski konkurs na stanowisko fagocisty do orkiestry Sinfonia Iuventus.

Pan Damian Lipień oprócz działalności pedagogicznej prowadzi ożywioną działalność artystyczną, głównie jako muzyk orkiestrowy Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach, z którą wykonuje ponad 30 koncertów w każdym sezonie artystycznym. Dzięki pracy w tej renomowanej orkiestrze, ma okazję współpracować z największymi dyrygentami i solistami na świecie takimi jak: Krzysztof Penderecki, Stanisław Skrowaczewski, Marin Alsop, Lawrence Foster, Giancarlo Guerrero, Jacek Kasprzyk, Jan Krenz, Antoni Wit, Daniel Barenboim, Szymon Nehring, Bruce Liu, Pinchas Zukermann, Esa-Pekka Salonen. Habilitant uczestniczy również w wielu renomowanych festiwalach muzycznych: Festiwal Prawykonń NOSPR, Warszawska Jesień, Katowice Kultura Natura, Wielkanocny Festiwal Ludwiga van Beethovena, Międzynarodowy Festiwal Sopot Classic, Belcanto Opera Festival Rossini w Bad Wildbad w Niemczech. Stale współpracuje z takimi zespołami jak: Orkiestra Akademii Beethovenowskiej, Polska Filharmonia Kameralna Sopot, Sinfonietta Cracovia, Filharmonia Krakowska, Filharmonia Podkarpacka, Orkiestra Kameralna Miasta Tychy AUKSO.

Od roku 2018 jest członkiem i współzałożycielem *LLeggero Woodwind Trio* w którym to zespole towarzyszą mu Maksymilian Lipień na oboju oraz Piotr Lato na klarnecie. Ten młody zespół wykonał wiele koncertów promujących polską muzykę kameralną na trio stroikowe. Muzycy formacji koncertowali w najważniejszych salach w Polsce, m.in. w sali Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach, Filharmonii Krakowskiej, Filharmonii Zielonogórskiej, Filharmonii Świętokrzyskiej w Kielcach, Filharmonii Podkarpackiej im. Artura Malawskiego w Rzeszowie, Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej w Olsztynie.

W maju 2021 roku, dzięki stypendium z Funduszu Popierania Twórczości Stowarzyszenia Autorów ZAKS, wsparciu ze strony Dyrekcji Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach oraz Stowarzyszeniu Polskich Muzyków Kameralistów dokonali nagrania płyty CD na której znalazły się zarówno utwory znane, jak i zapomniane polskich kompozytorów na trio stroikowe. Znalazły się tam m.in.: dzieła Andrzeja Krzanowskiego oraz Andrzeja Dobrowolskiego. Wraz z pozostałymi członkami *LLeggero Woodwind Trio* Habilitant pracował nad edycją materiału nutowego *Partity* Andrzeja Krzanowskiego na zlecenie Polskiego Wydawnictwa Muzycznego.

Pan Damian Lipień otrzymał w roku 2021 stypendium twórcze Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, które pozwoliło mu zrealizować szereg koncertów promujących polską muzykę kameralną. Koncerty te zostały zarejestrowane i opublikowane na platformie YouTube dzięki czemu zyskały międzynarodowy zasięg. Jako członek *LLeggero*

Woodwind Trio zrealizował kilka światowych prawykonan utworów: *Epigram V-VIII* na obój, klarnet i fagot Michała Gronowicza w ramach Festiwalu Serate Musicali Cracoviensis (kwiecień 2022), *Dr Jan Keys* Dawida Pajdzika, *Introduzione, tema e variazioni* Francesco Bottigliero, *Quartetto a 2 ed a 3* Michała Gronowicza w ramach Międzynarodowego Festiwalu Kompozytorów Krakowskich 26 kwietnia 2022 r. W październiku 2022 r., w ramach 6 Krakowskiego Festiwalu Akordeonowego, wspólnie z formacją *Duo Accosphere* dokonał światowego prawykonania utworów: *Sommer Musik* Wojciecha Widłaka oraz *Vyshyvanka* Volodymyra Runchaka.

Pan Damian Lipień prowadzi również działalność solistyczną. W marcu 2017 r. wykonał *Koncert B-dur na fagot i orkiestrę KV 191* Wolfganga Amadeusza Mozarta na scenie Filharmonii Krakowskiej, pod dyktando Marcina Klejdysza z towarzyszeniem Orkiestry Symfonicznej Akademii Muzycznej w Krakowie. Innym wydarzeniem na jakie warto zwrócić uwagę jest rejestracja audio-video koncertu monograficznego poświęconego twórczości Mieczysława Weinberga na instrumenty dęte drewniane w 2020 roku, podczas którego wykonał *Sonatę na fagot solo op. 133*. Koncert został zrealizowany dzięki inicjatywie Miasta Krakowa i Krakowskiego Biura Festiwalowego Partnerstwo dla Muzyki. Premiera miała miejsce na kanałach YouTube dzięki czemu zyskała międzynarodowy rozgłos. Dokonał również światowego prawykonania oraz nagrania utworu *Sevdah* na fagot solo autorstwa Davida Mastikosy, który stanowi część trzy płytowego albumu *Na drodze do nowej harmonii* wydanego przez DUX w 2022 roku.

Ważnym elementem w życiu Habilitanta jest działalność naukowa. Dzięki temu stale poszerza swoje horyzonty związane z dydaktyką fagotową oraz wymienia się doświadczeniami ze specjalistami w tej dziedzinie. Swoimi spostrzeżeniami podzielił się m. in. w 2022 roku w ramach wykładów pt. *Współczesne metody nauczania gry na fagocie*, które odbyły się w Sali Koncertowej w Dworku Hupki w miejscowości Niwiski oraz w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. Ludomira Różyckiego w Kielcach.

Do pracy naukowej można również zaliczyć współpracę z kompozytorami, którzy komponowali swoje utwory na fagot. Zasięgali oni eksperckiej pomocy u Habilitanta z dziedziny przedstawienia możliwości instrumentu, eksplorowania nowych technik gry, efektów sonorystycznych odpowiednich dla ich zamysłów kompozytorskich.

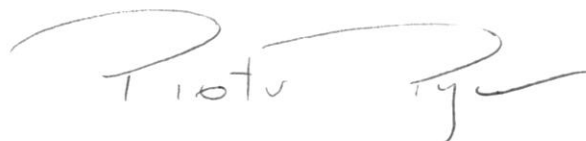
Pan Damian Lipień wspólnie z członkami trio stroikowego LLEggiero na zlecenie Polskiego Wydawnictwa Muzycznego edytowali materiał nutowy utworów *Partita* Andrzeja Krzanowskiego oraz *Trio* Andrzeja Dobrowolskiego. Niewątpliwie było to niezwykle odpowiedzialne zadanie, które wymagało zgłębienia wiedzy nie tylko na temat okresu, w którym żyli i tworzyli wymienieni kompozytorzy, lecz przede wszystkim dogłębnego poznania specyfiki ich języka kompozytorskiego. Było to niezbędne z uwagi na to że utwory istniały tylko w formie niekompletnych szkiców.

Konkluzja

Po analizie przedstawionej dokumentacji mogę stwierdzić iż pan dr Damian Lipień prowadzi bardzo szeroką działalność propagującą fagot zarówno w Polsce, jak i na świecie. Poprzez realizację nagrania utworów na fagot solo kompozytorów współczesnych, autor prezentuje swój unikalny wkład w rozwój literatury fagotowej oraz szeroki zakres swojej działalności artystycznej. Ponadto, jego zaangażowanie w działalność pedagogiczną powoduje iż jego studenci i uczniowie odnoszą sukcesy jako soliści, kameraliści oraz muzycy orkiestrowi. Na uwagę zasługuje również jego istotny wkład w rozwój muzyki kameralnej oraz solowej na fagot, a także pragnienie poszerzania horyzontów związanych z dydaktyką fagotu poprzez współpracę z ekspertami z kraju i zagranicy oraz prezentowanie wykładów na temat współczesnych metod nauczania gry na fagocie.

Dorobek pana Damiana Lipienia przyjmuję z uznaniem i wnioskuję o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Piotr Ty" followed by a stylized flourish.